

Pestprotocol

Inhoud

1. Waarom een pestprotocol
2. Begripsomschrijvingen
3. Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten
4. Uitgangspunten bij ons pestprotocol
5. Consequenties en sanctiebeleid
6. Adviezen voor ouders
7. Nuttige adressen en telefoonnummers

1. Waarom een pestprotocol?

Op Kindcentrum de Uitdaging bieden wij een veilig pedagogisch klimaat, waarin kinderen zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. Hierbij hanteren wij duidelijke regels en afspraken die door de hele school centraal staan.

Om te kunnen meten wat ons pedagogisch klimaat is, gebruiken we naast observaties van de mentoren en het team twee maal per jaar Vison als meetinstrument. Dit instrument geeft de school inzicht in het sociaal-emotioneel functioneren van de leerlingen en het klasklimaat.

Ter bewerkstelling van het veilige pedagogische klimaat schenken we veel aandacht aan de Gouden Weken en Zilveren Weken. Hiermee doelen we op de eerste weken aan het begin van het schooljaar en de weken na iedere vakantie. Deze weken gebruiken we om een fundament neer te zetten voor een goede groepsvorming en fijne sfeer. Leerlingen verkennen elkaar, de mentor en de regels. Gedurende het schooljaar worden de schoolregels en afspraken continu herhaald en houden we extra kringgesprekken of zetten we specifieke werkvormen in wanneer de situatie daar om vraagt. Het schooljaar 2023 – 2024 starten we daarnaast met De Vreedzame School, een compleet programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap, waarmee we de aandacht voor een fijn klimaat verstevigen en burgerschap erbij betrekken. Voor meer informatie over De Vreedzame School verwijzen we u naar de volgende website: [Pesten \(devreedzame.school\)](https://devreedzame.school).

Voor Kindcentrum De Uitdaging is pesten een niet te accepteren en ongewenste situatie. De mentoren zijn alert op signalen van pesten, en observeren goed in allerlei situaties. Ze gaan dan direct in gesprek met betrokkenen, zoeken uit wat er precies aan de hand is en er wordt vervolgens een traject uitgezet, waarbij zonodig ouders en andere leerkrachten worden betrokken.

Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen schoolbreed aanpakken. De stichting Conexus heeft dit pestprotocol integraal dan wel als model overgenomen voor haar 31 openbare scholen.

2. Begripsomschrijvingen:

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen op basis van gelijkwaardigheid min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Pesten daarentegen is een voortdurend en opzettelijk machtsmisbruik in relaties door herhaald verbaal, fysiek en/of sociaal gedrag met de bedoeling fysieke, sociale en/of psychologische schade te veroorzaken. Het kan gaan om een individu of een groep die hun macht, of waargenomen macht, misbruikt over een of meer personen die het gevoel hebben niet in staat te zijn dit te voorkomen.

Pesten kan persoonlijk of online gebeuren, via verschillende digitale platforms en apparaten en kan duidelijk (openlijk) of verborgen (verborgen) zijn. Pesten wordt in de loop van de tijd herhaald of kan herhaald worden (bijvoorbeeld door het delen van digitale documenten).

Pesten, in welke vorm of om welke reden dan ook, kan onmiddellijke, middellange en lange termijn gevolgen hebben voor de betrokkenen, inclusief omstanders.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

Verbaal:

- **Vernederen:** "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".
- **Schelden:** "Viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- **Dreigen:** "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."
- **Belachelijk maken, uitlachen** bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- **Kinderen een bijnaam geven** op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz)
- **Gemene briefjes schrijven** om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek:

- **Trekken en duwen of zelfs spugen.**
- **Schoppen en laten struikelen.**
- **Krabben, bijten en haren trekken.**

- **Intimidatie:** Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten. Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen. Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven. Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

- **Uitsluiten:** het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.
- **Stelen of vernielen van bezittingen:** Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed. Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schoeltas, banden van de fiets lek steken.

Online:

Online pesten is een vorm van pesten waarbij het slachtoffer lastiggevalen wordt met digitale middelen. De onlinewereld is wezenlijk anders dan de offline wereld. Bestanden kunnen breder verspreid worden, zijn zichtbaarder voor anderen en kunnen moeilijk verwijderd worden. Zelfs als het pesten voorbij is, zijn de berichten hierover nog terug te vinden. Hierdoor kan het online pesten ingrijpende en langdurige gevolgen hebben.

- Nare berichten sturen, het uploaden van gênante video's of het ongewenst doorsturen van persoonlijke informatie over het slachtoffer.

De betrokkenen:

Het gepeste kind:

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt. Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties waarin pesters al de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen.

Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een ander clubje. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed. Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden mits de pesters daar de kans voor krijgen vanuit de situatie.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar hun pesters. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Jongens die worden gepest horen bijna nooit tot de motorisch beter ontwikkelde kinderen.

De pesters

Kinderen die pesten zijn vaak juist fysiek wel de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun

populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee bij het gedrag naar een slachtoffer. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: Je bent voor of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van pester en slachtoffer.

Alles is immers beter dan door de “machtige pester” zelf gepest te worden. De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid met verve uit. Ze overtreden bewust regels en storen zich aan god noch gebod en hebben vaak de vaardigheden ontwikkeld met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelf bevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die de dommerds de loef afsteekt en ze dat ook bij herhaling laat merken. “Wie maakt mij wat?” staat met grote letters op het voorhoofd geschreven.

Het komt ook regelmatig voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in een andere omgeving dan die van zijn slachtofferrol, vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren. “Laten pesten doet pesten”.

Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pesters hebben last op termijn van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes op lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

De meelopers en de andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de direct actieve rol van pester. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde “meelopers”. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of er zijn kinderen die het niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school) omgeving.

Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester in kwestie.

Voorals meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan meepesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Alles wat in een groep gebeurt laat het individueel denken meer en meer achter zich en zo kan met name groepsgedrag leiden tot excessen die achteraf voor iedereen inclusief de pesters onacceptabel zijn.

Het heeft absoluut zin om daadwerkelijk op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend en draagt bovendien grotere risico's met zich mee. De situatie voor met name meelopers verandert door het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag. Het wordt duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen graag bij de norm en de grote groep en zijn niet bereid en ook niet in staat om grote risico's te lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien, dit in

tegenstelling tot de ervaren pester. Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol. Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school of op de club willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De gevoelde onmacht bij deze ouders wordt door hen sterk ervaren en is niet altijd een goede leidraad tot een rationeel handelen. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten

Bij het gepeste kind: Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen en zorgt ook voor een evenredig groot probleem bij de erkenning en de aanpak ervan. Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind eens te meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Als represaille kan er in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

Bij de pester: De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens waardoor ze echter helaas onmachtig zijn door het ontbreken van het hanteren van de juiste vaardigheden. In de directe kind-omgeving: Daarnaast is het goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Dit is vergelijkbaar met het niet te hulp schieten bij het verdrinken van mensen, waar een menigte bij aanwezig is.

Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag, waar gepeste kinderen erg veel last van ondervinden.

Bij de ouders: Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders beschikken niet altijd over de juiste informatie en ook het zich op beperkte schaal voordoen van conflictsituaties tussen groepen kinderen, zorgt ervoor dat er nauwelijks vergelijkingsmateriaal voorhanden is. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren.

Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag. Hun kind maakt echter een abnormale ontwikkeling door met grote risico's op normatief afwijkend gedrag op latere leeftijd met grote gevolgen van dien.

3. Uitgangspunten bij ons pestprotocol

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school zowel voor de mentoren als de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' groep kinderen.
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
3. Mentoren en medewerkers op school moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten zij duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid blijft te allen tijde liggen bij de mentoren.
4. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit (OEPS-protocol).
5. Dit pestprotocol wordt door het team en alle medewerkers van Kindcentrum De Uitdaging onderschreven en ook alle ouders ter inzage aangeboden.

4. Consequenties en sanctiebeleid

Bij een pestbeleid en grensoverschrijdend gedrag past ook een sanctiebeleid. Het moet namelijk voor iedereen duidelijk zijn welke maatregel bij welk gedrag genomen wordt. Ook moet duidelijk zijn wie in welke situatie een sanctie kan opleggen. Hiervoor verwijzen we naar het OEPS-protocol.

Indien er sprake is van schorsing van leerlingen, wordt het bestuur van Conexus ingeschakeld. Hiervoor verwijzen we naar het beleid schorsing en verwijdering van Stichting Conexus.

5. Adviezen aan ouders

Ouders van gepeste kinderen

- Neem het probleem serieus. Blijf in gesprek met uw kind. Als uw kind thuiskomt met het verhaal dat hij gepest wordt, doe het dan niet af met opmerkingen zoals: "Blijf dan ook uit de buurt van hem" of "Sla dan terug". Uit onderzoek blijkt dat het meeste effect oplevert om eerst goed te luisteren naar uw kind alvorens u stappen onderneemt.
- Als pesten op straat gebeurt, niet op school, kunt u het beste contact opnemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het best direct met de groepsleerkracht bespreken.
- Door complimentjes kan het zelfrespect van uw kind vergroot worden.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport. Soms is het verstandig om uw kind op een sportclub te doen. Dan kan hij misschien ergens in uitblinken dat hij heel goed kan.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Werk samen met de school, maar houdt de grenzen in de gaten. Uw grenzen en ook die van school. Het is niet de bedoeling dat u op school komt om eigenhandig een probleem voor uw

kind op te lossen! De inbreng van u is het aanleveren van informatie, het geven van suggesties en het ondersteunen van de aanpak door school. Maak met de leerkracht afspraken over hoe jullie verder gaan. Meestal is het zo dat de leerkracht het bespreekbaar maakt in de groep in algemene zin en praat apart met de dader(s) en eventueel met zijn ouders. Maar wat ook goed werkt is het vragen aan uw kind. Wat vindt hij fijn dat er gaat gebeuren?

- Meestal hebben slachtoffer hun zelfrespect verloren. Dit is afhankelijk van de duur van het pesten. Help uw kind om zijn zelfrespect weer terug te krijgen door alleen de goede dingen die hij doet te benoemen.
- Laat uw kind deelnemen aan sociale vaardigheidstrainingen. Verdere informatie kunt u krijgen bij de Intern Begeleider van de school,
- Sta niet toe dat het pesten doorgaat. Uw kind heeft recht op een veilige omgeving op school om zich daar goed te kunnen ontwikkelen.

Ouders van kinderen die pesten

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het een ander aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem en beloon het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de aanpak van school staat.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit.
- Voortdurend in een niet passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aangaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

Alle ouders

- Neem ouders van gepeste kinderen serieus.
- Stimuleer uw kind om op een vriendelijke manier met anderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag, benoem en beloon het goede gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind om voor anderen op te komen.
- Leer uw kind om voor zichzelf op te komen op een niet gewelddadige manier.

6. Nuttige adressen en telefoonnummers

Elke school heeft een algemeen vertrouwenspersoon en een anti-pestcoördinator. Voor Kindcentrum De Uitdaging is de vertrouwenspersoon Sarah Hannes (sarah.hannes@conexus.nu) en de anti-pestcoördinator Anne Turner (anne.turner@conexus.nu).

Kindertelefoon: 0800 – 0432 (gratis). Elke dag te bereiken van 14:00 – 20:00 uur. Internetsite: www.kindertelefoon.nl

Aan ouders wordt een luisterend oor, advies en informatie geboden door:

De Opvoedtelefoon: 0900 – 700 80 90. Maandag t/m woensdag van 9.00 tot 17.00 uur en 19.00 tot 21.30 uur. Donderdag en vrijdag van 9.00 tot 17.00 uur. Internetsite: www.opvoedtelefoon.nl

Voor hulp en advies bij pesten op school, voor leerlingen en leerkrachten: Hulplijn Pestweb: 0800 - 282 82 80, gratis op schooldagen van 14.00 tot 17.00 uur. Internetsite: www.pestweb.nl

Voor meer telefoonnummers en adressen verwijzen we u naar de internetsites:

<http://www.pestten.net> en <http://www.sjn.nl/pesten> Op deze sites vindt u meer informatie over pesten, waaronder literatuursuggesties.

Op www.schoolenveiligheid.nl is meer informatie te vinden rondom scholingsaanbod rondom pesten.

Het pestprotocol wordt elke twee jaar geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Mentoren en de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol

juni 2023